

Je finanční gramotnost předpokladem nebo výsledkem bohatství?

Jiří Pastrňák

škola: Obchodní akademie Bubeneč, Krupkovo náměstí 4, Praha 6

ročník: druhý

Praha 14. března 2016

Je finanční gramotnost předpokladem nebo výsledkem bohatství?

Zásadní neznámou v této otázce je jednoznačně bohatství. To má spoustu definic a lze jej pozorovat z mnoha úhlů pohledu. Zároveň si může každý člověk pod tímto pojmem představit něco odlišného. Pro jednoho to může být tučné konto, naopak pro druhého detailní znalost tanachu, čili pojem bohatství je velmi relativní. Těž je velmi těžké ho nějakým způsobem objektivně měřit a porovnávat, protože pocit bohatství je díky výše zmíněným faktorům ryze subjektivní stav každého z nás vycházející z naplnění našich potřeb a hodnot. Čili považovat člověka, jež neoplývá materiálním bohatstvím či je finančně negramotný za chudého, je značně mylné. Člověk může mít za cíl se vzdělávat, tedy samotné nabyté znalosti může a měl by považovat za velice důležité a hodnotné bohatství. Neznalost finanční gramotnosti nebrání člověku v bohatství, můžeme cestovat, mít rodinu a přátele, protože všechny tyto zážitky a lidé, které máme kolem sebe nás činí bohatými.

Pokud k této otázce budu přistupovat jako k rovnici, částečně můžeme naši neznámou definovat skrz právě zmíněnou finanční gramotnost. Finanční gramotností se rozumí souhrn vědomostí a hodnot či určitého postoje vycházející ze tří hlavních vědních oborů: ekonomie, financí a práva, které člověku pomůžou se orientovat v dnešní společnosti tak, **aby finančně zabezpečil sebe či svoji rodinu**. Tedy za bohatství v naší rovnici můžeme považovat stav jedince či většího celku, jež má dostatek až nadbytek hmotných statků, že zažívá pocit blahobytu, čili další část práce se bude zabývat čistým dosažením materiálního bohatství.

Existují dvě možné perspektivy, jakým způsobem můžeme tuto rovnici pozorovat. Jedním z nich je makroekonomický - pokud se podíváme, jakým způsobem v historii Evropa povstala z všeobecné chudoby a obecného pocitu nedostatku k nejvyspělejšímu a nejbohatšímu kousku světa, tak to byla velmi dlouhodobá cesta. V horizontu desítek let nebyly prakticky pozorovatelné změny v životní úrovni obyvatelstva, zejména v 19. a 20. století, kdy tento neviditelný růst neustále pokračoval, začalo být evidentní, že ke zlepšení podmínek opravdu dochází, ale jednalo se o velmi dlouhodobý proces, jehož počátky sahají až do evropské reformace. Čili určit jednoznačnou příčinu tohoto povstání z chudoby není jednoduché, ale mezi takové zásadní skutečnosti, jež přispěly k tomuto povznesení, jednoznačně patří vědecké objevy, jako je například vynález a uplatnění parního stroje. Dále je to všeobecná snaha o zvýšení základní gramotnosti obyvatelstva, zmiňovaný odklon od klasické římskokatolické církve, dále velmi důležitým faktorem bylo vznik určité ekonomické sféry,

kteřá se soustředila do měst, které se staly centry obchodu, vzdělanosti a především práva, jež byla osvobozena od církevní kontroly. Poté to bylo vysoce konkurenční prostředí, Evropa prakticky už od středověku byla rozdrobena mezi velký počet jednotlivých států či menších panství, které si navzájem konkurovaly. Za takové završení všech těchto událostí můžeme považovat průmyslovou revoluci, jež vlastně pomohla odstartovat samotný kapitalismus, který se stal doménou především západní společnosti.

Všechny tyto jednotlivé prvky, které pomohly Evropě k jejímu vrcholu, můžeme dnes považovat za takový prvotní obrys finanční gramotnosti. Čili v tomto případě je finanční gramotnost výsledkem bohatství, protože právě vznik bohatství skrz určité instrumenty a skutečnosti dali možnost vzniknout něčemu, co dnes tvoří základy finančního a ekonomického chápání světa kolem nás.

Kapitolou samou pro sebe jsou země třetího světa, zejména některé africké státy, které oplývají velkým množstvím drahých kovů, cenných plodit jako kakaovník či banánovník a řadu dalšího přírodního bohatství, které je vykupováno za směšné částky velkými nadnárodními korporacemi. Jediná cesta k tomu, aby se Afrika postavila na vlastní nohy, je vzdělané obyvatelstvo a funkční demokracie, která přirozeně vyžaduje vzdělaný lid. Vzdělanost lidu vyřeší velké množství aktuálních problémů a nedílnou součástí správného vzdělání v tomto světě, je finanční gramotnost. V tomto případě jediná cesta, která vede k tomu, aby africký lid začal adekvátně těžit ze svého bohatství, je mimo jiné právě finanční gramotnost, čili v této situaci je předpokladem pro dosažení bohatství.

Druhým způsobem, jak tuto rovnici lze a je nutno pozorovat, je z pohledu pouhého jedince, čili mikroekonomický. Výchova dětí se velice různí v závislosti na jednotlivých státech a kulturách. Dnešní děti se rodí do velmi složitého a dynamického světa a řekl bych, že každá další generace to má svým způsobem o něco těžší. Každopádně jako většinu věcí, které jsou zásadní, a nedílnou součástí života každého z nás se učíme v rodině a s finanční gramotností to samozřejmě není jinak. Její nejdůležitější zásady nás učí rodiče, jak nepřímým svým samotným chováním ve světě financí, tak se nám snaží přímo vysvětlit, jak se v takovém světě pohybovat.

Poslední dobou často slyším a čtu různé články typu „Jak vychovat bohaté dítě“ a často se v nich lze dočíst, že bychom měli dětem ukázat, jak se vydělávají peníze, co s nimi dělat, že by měli dostávat kapesné, hrát si na banku, šetřit si a tak dále. Myslím, že některé rady jsou smysluplné a

užitečné, ale s vlastní zkušeností s mojí 6letou sestrou vím, že malé děti jsou výbornými byznysmeny - neustále smlouvají a snaží se získat co nejlepší pozici, stále něco vyměňují a prodávají, jen tak se nevzdávají a neustále se s vámi o něčem dohadují, i když toto už asi není o finanční gramotnosti. Je zásadně důležité, aby děti ze strany rodičů vnímali svět financí, protože je to velmi důležitý faktor, který částečně definuje kvalitu jejich budoucího života.

Rodíme se do hotového systému, ve kterém se musíme naučit rychle a plynule pohybovat. Dosáhnout bohatství již v dnešním definovaném prostředí je velmi těžké bez znalosti finanční gramotnosti, protože existuje mnoho nástrah a zákoutí a s neznalostí je velmi jednoduché do nich spadnout. Stát se bohatým v dnešním světě je ještě těžší, protože s tím jak se svět globalizoval, jsou na každého kladeny větší a větší nároky a také velmi vzrostla konkurence mezi samotnými lidmi. Před sto lety bylo velmi obtížné, aby mi mohl konkurovat člověk z Číny, nyní, díky míře propojenosti dnešního světa nám může konkurovat kdokoliv a cokoliv prakticky z celého světa. Zde bychom mohli zase finanční gramotnost vnímat jako jeden z předpokladů pro vznik bohatství.

Velmi typická situace je například, když v americkém basketbalovém klubu Los Angeles Lakers zavedli pro své sportovce hodiny vzdělávání v oblasti vlastních financí, protože se často jejich hráči dostávali do osobních bankrotů. Většinou se jednalo o lidi z okraje společnosti, kteří neměli kvalitní či skoro žádné vzdělání a stali se bohatými, díky značné pílí a talentu a finanční gramotnost nebyla v tomto případě zásadním faktorem, ale díky tomu, že nabyli nemalé prostředky, tak se s nimi museli naučit hospodárně zacházet. Tento příklad zase ukázal, že finanční gramotnost může být výsledkem bohatství, protože jeho vznik zapříčinil potřebu se v oblasti financí orientovat.

Snažil jsem se vykreslit pouze legální cesty k bohatství, protože velmi jednoduše krást a podvádět se zkrátka nemá.

Jednotlivými příklady jsem se snažil poukázat na to, že tato rovnice nemá jednoznačné řešení. Záleží na konkrétní situaci. Existuje mnoho faktorů, které to ovlivňují a nelze paušálně říci, že **finanční gramotnost je výsledkem bohatství a stejně tak nelze říci, že finanční gramotnost je předpoklad pro vznik bohatství**. Jedno je ale jisté, pokud si chcete své bohatství udržet, bez finanční gramotnosti to může být velice obtížné.